

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ตั้งกักสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรในการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ตั้งกักสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 617 โรงเรียน จาก 8 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ตั้งกักสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ในปีการศึกษา 2541 จำนวนทั้งหมด 123 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร 123 คน และครู 369 คน รวมตัวอย่างประชากร 492 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรดังนี้
  - 2.1 สำรวจโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ตั้งกักสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2541 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 617 โรงเรียน มาร้อยละ 20 ของจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขาในแต่ละจังหวัดโดยการสุ่มแบบง่ายด้วยการจับสลาก ได้จำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ทั้งหมด 123 โรงเรียน (ภาคผนวก ข) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา จำแนกตามชื่อจังหวัด

จังหวัด	โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา	
	จำนวน	ร้อยละ 20
เชียงราย	92	18
เชียงใหม่	161	32
น่าน	66	13
พะเยา	13	3
แพร่	19	4
แม่ฮ่องสอน	212	42
ลำปาง	20	4
ลำพูน	34	7
รวม	614	123

2.2 ตัวอย่างประชากรผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารโรงเรียนทุกคนจากข้อ 2.1 ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 123 คน

2.3 ตัวอย่างประชากรครูที่ตอบแบบสอบถาม เป็นครูประจำชั้นจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 2.1 จำนวน 123 โรงเรียน โดยแบ่งครูประจำชั้นออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ทางผู้บริหารโรงเรียนเลือกครูประจำชั้นแต่ละชั้น มาชั้นละ 1 คน จะได้ครูโรงเรียนละ 3 คน รวมได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูจำนวน 369 คน

2.4 ตัวอย่างประชากรผู้บริหารโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 2.1 ด้วยการสุ่มแบบง่ายมาจังหวัดละ 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมได้ตัวอย่าง ประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 16 คน

2.5 ตัวอย่างประชากรครูที่ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 2.4 ด้วยการสุ่มแบบง่ายมาโรงเรียนละ 1 คน รวมได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูจำนวน 16 คน

2.6 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ ครูในข้อ 2.5 จำนวน 16 คน

ตารางที่ 3 จำนวนผู้บริหารและครู จำแนกตามวิธีการเก็บข้อมูล

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนผู้บริหาร		จำนวนครู		สังเกต
		สอบถาม	สัมภาษณ์	สอบถาม	สัมภาษณ์	
เชิงราช	18	18	2	54	2	2
เชียงใหม่	32	32	2	96	2	2
น่าน	13	13	2	39	2	2
พะเยา	3	3	2	9	2	2
แพร่	4	4	2	12	2	2
แม่ฮ่องสอน	42	42	2	126	2	2
ลำปาง	4	4	2	12	2	2
ลำพูน	7	7	2	21	2	2
รวม	123	123	16	369	16	16

กรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1. นโยบายการจัดการเรียนการสอน
  - 1.1 หน่วยงานที่กำหนดคนโยบาย
  - 1.2 นโยบายการจัดการเรียนการสอน
  - 1.3 ปัญหาและอุปสรรค
2. การนำหลักสูตรไปใช้
  - 2.1 การบริหารและบริการหลักสูตร
    - 2.1.1 การจัดบุคลากรเข้าสอน
    - 2.1.2 การเตรียมบุคลากร
    - 2.1.3 การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร
    - 2.1.4 ปัญหาและอุปสรรค
  - 2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร
    - 2.2.1 การสร้างขวัญและกำลังใจ
    - 2.2.2 การจัดบริการนักเรียน
    - 2.2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการเตรียมการสอนของครู
    - 2.2.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
    - 2.2.5 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการสอนของครู

- 2.2.6 การส่งเสริมและสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลของครู
- 2.2.7 การนิเทศและติดตามผล
- 2.2.8 ปัญหาและอุปสรรค
- 2.3 การปรับหลักสูตร
  - 2.3.1 การปรับเนื้อหา
  - 2.3.2 การปรับเวลาเรียน
  - 2.3.3 ปัญหาและอุปสรรค
- 2.4 การจัดการเรียนการสอน
  - 2.4.1 การเตรียมการสอน
  - 2.4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.4.3 สื่อการสอน
  - 2.4.4 การวัดผลและประเมินผล
  - 2.4.5 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
  - 2.4.6 ปัญหาและอุปสรรค
- 3. สภาพครูและนักเรียน
  - 3.1 สภาพครู
  - 3.2 สภาพนักเรียน
  - 3.3 ปัญหาและอุปสรรค
- 4. สภาพทั่วไปของโรงเรียน
  - 4.1 สภาพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
  - 4.2 สภาพอาคารและสถานที่
  - 4.3 ปัญหาและอุปสรรค
- 5. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 5.1 การส่งเสริมและสนับสนุนชุมชน
  - 5.2 การให้ความร่วมมือของชุมชน
  - 5.3 ปัญหาและอุปสรรค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ แบบสังเกตจำนวน 1 ฉบับ และแบบสำรวจโรงเรียนจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและครู มีลักษณะดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่

ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ในด้านนโยบายในการจัดการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้

สภาพทั่วไปของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่

ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ สภาพครูและนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครู เป็นแบบปลายเปิดมีลักษณะดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา

3. แบบสังเกตการเรียนการสอน เป็นแบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา โดยแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเป็นแบบตรวจสอบรายการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน ในด้านครู นักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

4. แบบสำรวจโรงเรียน เป็นแบบสำรวจสภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา โดยแบบสำรวจโรงเรียนที่สร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา รวมถึงการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือ

2. สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ

3. นำเครื่องมือที่สร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบ แก้ไข เสนอแนะ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในโรงเรียน ประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา ตั้งกีดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขต การศึกษา 8 ที่ไม่ได้เป็นตัวอย่างประชากร ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คนและครูจำนวน 6 คน

4.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คนและครูจำนวน 3 คน

4.3 นำแบบสังเกตการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับครู จำนวน 3 คน

5. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติส่งถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8 เพื่อแจ้งให้ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมซองคิดแถมปีให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ ไปยังผู้บริหาร โรงเรียน 123 ฉบับ ได้กลับคืน 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.18 ครู 369 ฉบับ ได้กลับคืน 321 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.99

4. สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 16 คน สัมภาษณ์ครู 16 คน และสังเกตครู 16 คน โดยเริ่มตั้งแต่ 15 ธันวาคม 2541 – 31 มกราคม 2542

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ